

Po "Spotkaniu ze źródłem archiwalnym"

28 marca 2018 r. o godzinie 16.00, w siedzibie Archiwum Państwowego w Kielcach przy ul. Kusocińskiego 57, odbyło się kolejne „Spotkanie ze źródłem archiwalnym” pt. **„Rosja i Rosjanie w źródle archiwalnym”**. Organizatorami spotkania byli: Archiwum Państwowe w Kielcach i Instytut Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach.

Spotkanie otworzyła dyrektor Archiwum Państwowego w Kielcach Wiesława Rutkowska. Następnie zgodnie z przewidzianą promocją dwóch wydawnictw, zaprezentowała VI tom wydawnictwa Archiwum Państwowego w Kielcach „Świętokrzyskie Studia Archiwalno-Historyczne”, oraz „Miasto, ludzie, fabryka Starachowice w założeniach Centralnego Okręgu Przemysłowego”, Starachowice 2017. Podziękowała autorom obu książek i zaprosiła do dalszej współpracy do publikacji na łamach kolejnych wydawnictw Archiwum. Następnie współorganizator spotkań dr hab. prof. UJK Beata Wojciechowska dyrektor Instytutu Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, była moderatorem całego spotkania.

Jako Pierwszy wystąpił **Prof. zw. dr hab. Stanisław Wiech** (Instytut Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach) z wykładem **„Rosja i Rosjanie w dokumentach carskiej policji politycznej”**. Profesor jest kierownikiem Zakładu Historii XIX wieku w Instytucie Historii UJK w Kielcach, autor ponad 150 publikacji, w tym 10 monografii, wielokrotnie nagradzany za osiągnięcia naukowe, członek zespołu ekspertów przy Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W trakcie bardzo interesującego wykładu przedstawił zgrupowanym struktury i zasady działania carskiej policji politycznej. Swoje wystąpienie wzbogacił o życiorysy niektórych znaczących funkcjonariuszy tego organu i ich osiągnięcia w prowadzonej działalności. Służby inwigilowały wszystkie warstwy społeczne, od inteligencji, ziemiaństwa, duchowieństwa po chłopów. W szerokiej palecie różnych wykorzystywanych środków znajdowały się również prowokacje. Ze szczególną dbałością śledzono poczynania Rosjan pracujących na obszarze byłego Królestwa Polskiego. Profesor Stanisław Wiech w swoim wystąpieniu opowiedział również o dostępności do rosyjskich archiwów i ich zawartości pod kątem tematu wystąpienia.

Łukasz Wołczyk (doktorant, Instytut Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach), **„Kornela i Ludwika Zielonków droga na Syberię. Rosja w oczach zesłańców postyczniowych”**. Prelegent jest autorem wielu publikacji, które powstały min. w efekcie kwerend przeprowadzonych w archiwach Rosji. Przedstawił zgromadzonym losy braci Zielonków opracowane na podstawie odnalezionych pamiętników. Prelegent przybliżył obecnym na spotkaniu życie codzienne w drodze na zesłanie na poszczególnych etapach transportu oraz w miejscu docelowym, w tym problemy aprowizacyjne i higieniczne, pijaństwo Rosjan, przekupstwo. Szczególnie ciekawie prezentował się opis Moskwy, w pamiętniku Kornela Zielonki było to miasto przeklęte, jego mieszkańcy bezduszni i okrutni, natomiast dla Ludwika Zielonki Moskwa to piękne miasto o bogatej historii.

Dr Bartosz Kułan (Kolegium Szkół Prywatnych) przedstawił **„Losy Zygmunta Bugajskiego podczas rewolucji w Rosji”**. Prelegent szczegółowo przedstawił fragment historii życia Zygmunta Bugajskiego. Omawiając losy postaci związanej z więzienictwem nakreślił jednocześnie warunki jakie panowały w otaczającej go rzeczywistości podczas rewolucji w Rosji. Zygmunt Bugajski, prawnik i penitencjarysta, pełnił funkcję dyrektora więzienia moskiewskiego na Tagance. Dużo informacji autor odnalazł w wyniku poszukiwań przeprowadzonych w Centralnym Archiwum Wojskowym w Warszawie, w którym przy teczce osobowej odnalazł materiały załączone do niej z wcześniejszego okresu pracy i życia Bugajskiego.

Beata Żelazny (doktorantka, Instytut Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach), wystąpiła z tematem **„Polska w propagandzie sowieckiej w latach 1941-1945”**. Zaprezentowała przybyłym na spotkanie odnalezione w wyniku kwerendy w archiwach rosyjskich informacje na temat wszechobecnej propagandy w prasie sowieckiej. Swoje wystąpienie autorka wzbogaciła o przedstawione w prezentacji multimedialnej liczne kopie z ukazującej się w tym okresie w prasie rosyjskiej. Na uwagę zasługują m.in. wyraziste rysunki satyryczne. Ważną rolę w kształtowaniu opinii o sprawie polskiej w prasie sowieckiej odgrywała Wanda Wasilewska, do której akt historycy zostaną dopuszczeni dopiero po upływie 80 lat po śmierci komunistki.

Dr Piotr Sławiński (Archiwum Państwowe w Kielcach Oddział w Sandomierzu), przedstawił gościom **„Ślady społeczności rosyjskiej w Sandomierzu i okolicy”**. Dr Sławiński jest autorem wielu publikacji historycznych i jest ponadto przewodnikiem turystycznym, w związku z czym, prezentację śladów społeczności rosyjskiej, nie ograniczył jedynie do źródeł archiwalnych z zasobu kieleckiego archiwum. Skupił się również na budowach, pomnikach, cmentarzach, cerkwiach ich krótkich historiach i dalszych losach do chwili obecnej. W prezentacji multimedialnej ujął wybrane omawiane obiekty zarówno te pisane jak i wzniesione. Opatrzył je szerokim komentarzem, dając obraz historii z różnych dziedzin życia omawianej społeczności.

Po ciekawych wystąpieniach rozpoczęła się dyskusja. Uczestnicy Spotkania zadali referentom szereg pytań, przedstawiali również swoje refleksje na temat Rosji i Rosjan. Prof. Stanisławowi Wiechowi zadano pytanie na temat inwigilacji chłopów polskich, dr Bartosz Kułan został zapytany o okoliczności zdania matury przez Zygmunta Bugajskiego, a Łukasz Wołczyk został poproszony o porównanie pamiętników Kornela i Ludwika Zielonków z innymi tego rodzaju utworami.

W trakcie spotkania autorzy tekstów opublikowanych w VI tomie Świętokrzyskich Studiów Archiwalno-Historycznych, którzy przybyli na spotkanie, otrzymali egzemplarze autorskie wydawnictwa. Otrzymali je również wszyscy goście wyrażający taką chęć.

Dostępne do zwiedzania były trzy wystawy: **„Rosja i Rosjanie w zbiorach Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Kielcach”**, przygotowana przez **Danutę Letkowską i Elżbietę Woźniczkę**, **„Sztuka ludowa z Muzeum Wsi Kieleckiej”** opracowana przez **Łukasza Poniewierskiego** - Kierownika Sekcji Zbiorów Muzealnych z Muzeum Wsi Kieleckiej oraz **„Znane i mniej znane Ziemi Kieleckiej”** przygotowana przez Archiwum Państwowe w Kielcach i Muzeum Historii Kielc.

Czynny był punkt informacyjny „Archiwa Rodzinne”, przy którym można było zasięgnąć porady jak gromadzić i w jaki sposób zadbać o prywatne zbiory rodzinne.

Z publikacjami Wydawnictwa Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, Kieleckiego Towarzystwa Naukowego, Wydawnictwa „Arslibris” w Końskich oraz Księgarni „Światowid” w Kielcach, można było zapoznać się i zakupić wybrane przez siebie pozycje przy stoisku wydawniczym w holu głównym Archiwum.

Patronem medialnym przedsięwzięcia, które zostało objęte patronatem „Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego 2018” był Wojewódzki Dom Kultury im. Józefa Piłsudskiego w Kielcach.